

Становище

за дисертацията на Галин Неделчев Дурев на тема: ГЕОПОЛИТИЧЕСКИ АСПЕКТИ В СТРАТЕГИЯТА ЗА НАЦИОНАЛНА СИГУРНОСТ НА РУСКАТА ФЕДЕРАЦИЯ ДО 2020 Г. – ДОКТРИНА И РЕАЛНОСТ

за присъждане на образователната и научна степен „доктор по политология”

Дисертационният труд е с обем 254 страници, като включва увод, три глави, заключение и библиография. Библиографията включва 443 източника, от които 145 на български език, 151 на руски език, 2 на украински език, 105 на английски език, 28 на немски език и 12 на френски език.

Краят на „студената война“ бележи началото на нов етап в развитието на международните отношения, характерно с налагането на хегемонията на САЩ. Според автора този модел изчерпа своята жизнеспособност и през първото десетилетие на XXI век се появяват първите симптоми на криза в лидерството на световната суперсила и първите сигнали за ерозия на еднополюсния свят. Наложена след края на „студената война“ хегемония на САЩ бе оспорена както от терористичните групи, така и от големите регионални сили Русия и Китай, които създадоха и нови глобални организации за по добро съчетаване на техните интереси.

Настоящият дисертационен труд се фокусира върху ролята на Русия в този процес в периода 2007-2017 г. Целта на настоящото изследване е да анализира процеса на завръщане на Руската федерация на международната сцена като първостепенен актьор. Този процес се изследва от една страна, от гледна точка на промяната в геополитическите акценти в стратегическите документи на Русия в сферата на сигурността. От друга страна, се показва и влиянието на тези промени в реалните политически действия на Русия на международната сцена. Авторът прави успешен опит да анализира логиката на процеса на стратегическото планиране, материализирано в „Стратегия за национална сигурност на Руската федерация до 2020 г.” и други предхождащи и допълващи я концептуални документи, като на преден план се откроява сблъсъкът между доктрината и реалността, бележеш развитието на изключително сложните процеси в системата на международните отношения.

Авторът проверява три основни хипотези.

Първата основна хипотеза в изследването е свързана с твърденията, че през второто десетилетие на XXI век е в ход трансформация на международната система, която би могла да доведе до края на еднополюсния модел и оспорване глобалната хегемония на САЩ. Тезата на автора е, че системата на международните отношения се намира в процес на структурна трансформация, която все още има неясни измерения, като не би могло да се твърди, че тази

трансформация със сигурност ще доведе до загуба на хегемонната роля на Съединените щати. Бързото развитие на още няколко полюса води до определени заблуди относно тяхната възможност в краткосрочен план да изместят САЩ от водещата им позиция. Всеки един от тези нови световни полюси има все още дълбоки хронични проблеми в политическата, икономическата и/или социалната сфера, които не позволяват на тях да се гледа като глобален фактор в дългосрочна перспектива. По отношение на Русия авторът изтъква, че тя стриктно следва политика на възвръщане на позиции в постсъветското пространство, като базова предпоставка за утвърждаването ѝ като евразийски център.

Втората основна хипотеза подлага на проверка твърдението, че Русия се очертава като водещ фактор в процеса на геополитическото преформатиране на Евразия и трансформирането на системата на международните отношения. Подобно твърдение в една или друга степен е застъпено в значителна част в трудовете на руските неоевразийци. Тезата на автора е, че претенциите на Русия за водеща роля в този процес имат както своите обективни предпоставки, така и обективни ограничения. Русия е естествен интеграционен център на политическите процеси в Европа и Азия и без всякакво съмнение ще продължи да има ключова роля и на двата континента. Ключова роля обаче далеч не значи водеща. Руската икономика все още е достатъчно слаба, за да не може да гарантира желанието от Русия статус. Макар да са налице и някои тенденции в тази посока, в средносрочна перспектива е малко вероятно Русия да е в състояние да бъде водач на подобен процес. Тя може да бъде интегратор, двигател, но в рамките на равноправни блокови формати.

В третата хипотеза на проверка е подложено твърдението, че политическата конструкция Евразия (различна от географското понятие Евразия) би могла да играе ролята на отделен фактор в международните отношения като се интегрира и консолидира до степен, в която интересите на отделните държави биха останали на втори план. Тезата на автора, е че на базата на получената нова аналитична информация няма основание да се счита, че Евразия би могла да се превърне в траен, интегриран полюс в рамките на една многополюсна система на международните отношения. Евразия ще катализира процеса на разпад на настоящата система, но е малко вероятно да се превърне в геополитическа алтернатива като единен субект. Малко е вероятно интеграцията на Евразия да доведе до обособяването на интегриран и самостоятелен полюс като елемент от една многополюсна система, който в стратегически план да е в състояние да оспори глобалната хегемония на САЩ.

Отправна точка на изследването е школата на политическия реализъм в международните отношения с акцент върху нейните съвременни теоретични достижения, свързани с развитието на неокласическия реализъм, отделящ значително внимание на външната политика на държавите.

Особено внимание е обърнато на съвременното значение на геополитиката и ролята ѝ във формирането на политиката на държавите, като в този контекст се търси и взаимовръзката между геополитическите предпоставки и външнополитическата активност.

Приноси

Дисертационният труд за пръв път в политологическите анализи у нас представя в рамките на едно изследване от гледна точка на геополитическите им аспекти трите стратегически документа в сферата на националната сигурност на Русия: Концепцията за национална сигурност на Руската федерация (1997 г.), Стратегията за национална сигурност на Руската федерация до 2020 г. (2009 г.) и Стратегията за национална сигурност на Руската федерация (2015 г.);

В дисертацията се разширява обхвата на политологичното знание за геополитиката и нейното значение за външната политика на държавите и в частност на Русия. Преобладаващата част от досегашните изследвания по темата в България изхождат преди всичко от географски и исторически позиции, което ограничава възможностите за разбирането и правилното интерпретиране на множество проблеми;

В рамките на анализа са представени сравнително непознати у нас автори и геополитически концепции, които имат важно значение за разбирането на външната политика на Руската федерация. Редица класически геополитически идеи получават съвременна интерпретация, за да бъдат адекватни на реалния политически процес;

Предвид мястото и ролята на Русия в международната система и нейните отношения с България, дисертационният труд има важно практико-приложно значение за оформянето на българската външна политика.

Към казаното дотук искам да добавя, че трудът е написан на един точен и ясен политологически език.

Като цяло представената дисертация е един много качествен труд, който отразява сериозните усилия положени от Галин Дурев, поради което предлагам на научното жури да му присъди образователната и научна степен „доктор по политология“.

Професор дфн Георги Карасимеонов

София

03.04.2018

